

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/115/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221023
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 11. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8113221023.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a z členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: K. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom S., D. XX, zastúpená JUDr. Zdeňkou Vokálovou, advokátkou, so sídlom Hlavná 61, Prešov proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a. s., so sídlom, Garbiarska 2, Košice, IČO: 31 690 904, , zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan, s. r. o., IČO: 47 231 785, so sídlom Užhorodská 21, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 02. 04. 2014, č. k. 11C/185/2013-171, takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania 69,91 Eur na účet JUDr. Zdeňky Vokálovej, advokátky v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/2516/2012 zo dňa 19. 01. 2012. Zaviazal žalovaného nahradiť žalobkyni trovy konania 363,34 Eur na účet právnej zástupkyne žalobkyne a zaviazal žalovaného zaplatiť súdny poplatok zo žaloby vo výške 99,50 Eur na účet Okresného súdu Prešov v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil zistením, že účastníci konania uzavreli dňa 27. 08. 2008 poisťovňu č. 4478100005, týkajúcu sa životného poistenia žalobkyne, ktoré malo trvať od 28. 08. 2008 do 28. 08. 2023. Na základe žiadosti žalobkyne zo dňa 19. 01. 2009 došlo k zániku poistenia ku dňu 28. 03. 2010. Arbitrážny súd Košice dňa 19. 01. 2012 bez pojednávania vydal rozsudok pod sp. zn. 3C/2516/2012, ktorým uložil žalobkyni (v rozhodcovskom konaní žalovanej) zaplatiť Rapid life životnej poisťovni, a. s., 144,95 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- Eur. Rozsudok bol žalobkyne doručený dňa 21. 06. 2013. Žalovaný si uplatnil voči žalobkyni osobitnú pohľadávku, ktorá mala zodpovedať nákladom poisťovne vynaloženým na uzavretie poistenia v súlade s časťou XVII. ods. 7 všeobecných poisťovných podmienok. Súčasťou uzavretej poisťovnej zmluvy medzi účastníkmi konania sú všeobecné poisťovné podmienky (ďalej len VPP) v počte 12 strán napísaných drobným písmom, ktoré podpísala žalobkyňa dňa 27. 08. 2008. Článok XV. upravuje rozhodcovské konanie, v bode 1 sa konštatuje, že poisťovňa a poisťník sa dohodli na tom, že všetky spory sa budú riešiť v rozhodcovskom konaní, o výbere rozhodcovského súdu alebo o poverení rozhodcov pre konkrétny prípad rozhoduje poisťovňa, ktorá vydá aj štatút rozhodcovského súdu. Žalobkyňa na pojednávaní prehlásila, že pri uzatváraní poisťovnej zmluvy nepadla ani zmienka o rozhodcovskej doložke. Uviedla, že ak by bola informovaná o tom, že v prípade akéhokoľvek sporu s poisťovňou sa tento bude riešiť len na rozhodcovskom a nie na všeobecnom súde, rozhodne by s niečím takým nesúhlasila. Svedkyňa

O. Z., ktorá je dcérou žalobkyne a uzatvárala s ňou predmetnú poisťnú zmluvu ako sprostredkovateľka poistenia na základe zmluvy uzavretej so žalovaným potvrdila, že žalobkyňu neupozorňovala na rozhodcovskú doložku, o ktorej ani ona nebola informovaná.

Na takto zistený skutkový stav prvostupňový súd prijal právny záver, že poisťná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Základom sporu bolo posúdenie, či rozhodcovská doložka obsiahnutá vo VPP a osobitných zmluvných dojednaniach bola individuálne dojednaná. Dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania spočívalo na dodávateľovi, teda žalovanom, tak ako to vyplýva z ust. § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Žalovaný však toto dôkazné bremeno neunesol a ťažko si možno predstaviť opak v prípade predtlačenej formulára. Žalovaný ako jediný dôkaz označil „Záznam o požiadavkách na potrebách klienta“ zo dňa 27. 08. 2008 podpísaný žalobkyňou. Ten je opäť v predtlačenej formulári, kde je uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z. z. a VPP poisťovne platných od 21. 05. 2007. Uvedená veta je však absolútne bezvýznamná pre tento spor, nepreukazuje, že by boli poskytnuté informácie spotrebiteľovi o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z; poistenia, ale zo sprostredkovania poistenia a nie v zmysle aktuálnych VPP (v danom prípade platných od 01. 01. 2009), ale skorších VPP platných od 21. 05. 2007. Navyše z výpovede žalobkyne a svedkyne O. Z. jasne vyplynulo, že k žiadnemu individuálnemu vyjednaniu nedošlo. Súd preto dospel k záveru, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ale aj v osobitných zmluvných dojednaniach v ods. 3 je neprijateľná, a teda neplatná. Tým bol daný aj zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z. z.. Zároveň uzavrel, že celkové správanie sa žalovaného voči poisťníkom počnúc zakomponovaním sporného článku do objemovo rozsiahlych VPP týkajúceho sa, či už rozhodcovskej doložky alebo čl. XVII. zakladajúceho právo na vymáhanie vrátenia provízií vyplatených sprostredkovateľovi poistenia od poisťníka „skrytého“ opäť v rozsiahlych záverečných ustanoveniach, neinformovaní poisťníka o dôsledkoch zániku poistenia v súvislosti s daným článkom, a uplatnením príslušnej pohľadávky, ale rovno doručenie rozhodcovského rozsudku možno hodnotiť ako správanie v hrubom rozpore s pravidlami morálky. Je nepochopiteľné aj to, že žalovaný uplatňuje voči žalobkyňi vrátenie provízie za sprostredkovanie poistenia, hoci sprostredkovateľ poistenia tieto provízie vrátil, ako to uviedla vo svojej výpovedi svedkyňa O. Z.. Takýto postup je v hrubom rozpore s pravidlami morálky. Za bezvýznamnú považoval súd prvého stupňa námietku žalovaného, že žalobkyňa nepodala odpor voči rozhodcovskému rozsudku. V tejto súvislosti súd uviedol, že žalovaný by si mal uvedomiť, že namieta sa neplatnosť rozhodcovskej doložky, ktorá spôsobuje nedostatok právomoci rozhodcovského súdu, a teda nezáväznosť (ničotnosť) jeho rozhodcovského rozsudku. Bolo by nezmyselné vyžadovať od žalobkyne, aby voči takému paaktu mala podávať odpor, navyše zo zákona o rozhodcovskom konaní nevyplýva povinnosť pred podaním žaloby o zrušení rozhodcovského rozsudku využiť opravné prostriedky voči nemu.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a priznal žalobkyňi celkové trovy vo výške 363,34 Eur.

Žalobkyňa bola v konaní osobne oslobodená od súdneho poplatku a keďže súd jej žalobe vyhovel, k zaplateniu súdneho poplatku zo žaloby bol zaviazaný žalovaný s poukazom na ust. § 2 ods. 2, § 5 ods. 1 písm. h/ zákona č. 71/1992 Zb.. Výška poplatku vyplýva z položky 1 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Uviedol, že súd prvého stupňa vec nesprávne skutkovo aj právne posúdil, keďže rozhodcovská doložka bola v danom prípade dohodnutá individuálne, na dôkaz čoho pripojil viaceré listinné dôkazy. Súd sa v napadnutom rozsudku s otázkou individuálnosti dojednania rozhodcovskej doložky v tomto konkrétnom prípade nevysporiadal správne a jeho právne závery nie sú v súlade so zákonmi Slovenskej republiky a nemajú ani oporu v skutkovom stave. V danom prípade podmienkou bola rozhodcovská doložka uvedená a oboma zmluvnými stranami písomne dohodnutá v osobitných zmluvných dojednaniach č. 01/2007 k poisťnej zmluve č. 4478100005. Táto podmienka je uvedená na piatich riadkoch textu, pod ktorými je miesto na potvrdenie prejavov vôle oboch zmluvných strán, t. j. pre podpisy oboch zmluvných strán, ktoré sú tam aj podpísané. Túto podmienku mohol navrhovateľ odmietnuť, t. j. ju nepodpísať alebo podpísať na mieste na tom vyhradenom. Tu je jednoznačná daná možnosť ovplyvnenia tejto podmienky. Aj

následne, aj keď túto podmienku navrhovateľ už prijal, mohol ju dodatočne opätovne odmietnuť v súlade s dodatkom č. 2 k VPP. Súd ohľadom dodatku prezentoval nesprávne právne závery, nakoľko dodatkom č. 2 dal žalovaný klientom možnosť už raz individuálne dojednanú podmienku - rozhodcovskú doložku - opätovne ovplyvniť tak, že ju vylúčia zo vzťahu so žalovaným. Je irelevantné, či bola takáto podmienka pripravená vopred a na formulári (veď aj možno očakávať, že pri podpisovaní poisťnej zmluvy budú pripravené nejaké formuláre), keď mohol túto konkrétnu podmienku spotrebiteľ ovplyvniť, čo aj mohol tak, že ju vylúči. Postup individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky podľa kritérií Občianskeho zákonníka bol v danom prípade dodržaný. Navrhovateľka mala preukázateľne možnosť sa podmienkou (rozhodcovskou doložkou) oboznámiť, a túto následne prijať, modifikovať alebo ju odmietnuť, a to bez toho, aby bol tým samotný zmluvný vzťah - poistenie - negatívne ovplyvnený. Žalovaný neviazal uzavretie poistenia na podpis rozhodcovskej doložky. Žalobca bol v čase uzatvárania poisťnej zmluvy preukázateľne informovaný o tom, čo obnáša mimosúdne riešenie sporov podľa zákona č. 244/2002 Z. z., a to zo strany sprostredkovateľa poistenia postupom podľa zákona č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia, o čom svedčí „Záznam o požiadavkách a potrebách klienta“, ktorý bol podpísaný žalobcom a sprostredkovateľom poistenia (nie zamestnancom poisťovne). Nikto navrhovateľa žiadnym spôsobom nenútil, aby čokoľvek podpísal a už vôbec nie, ak to nebolo v súlade s jeho skutočnou vôľou, a takýto dôkaz v konaní ani vykonaný nebol. Pokiaľ by súd dostatočne vyhodnotil existujúce dôkazy, mohol by dospieť k opačnému záveru, že rozhodcovská doložka sa nachádza v osobitných zmluvných dojednaniach č. 1/2007 a až jej prijatím, t. j. následne platili by pre daný poisťný vzťah aj ust. čl. XV. VPP. V prípade nepodpisania osobitných zmluvných dojednaní obsahujúcich rozhodcovskú doložku, by pre daný poisťný vzťah ust. čl. XV. VPP neboli platné a účinné, t. j. by sporné záležitosti obaja účastníci mohli riešiť pred všeobecným súdom. Okolnosť, že v prípade rozhodcovskej doložky ide o samostatné (osobitné) dojednanie potvrdzuje aj to, že na platnosť tohto dojednania bolo potrebné, aby sa sprostredkovateľ poistenia podpísal priamo pod ustanovenia osobitných dojednaní, pretože dojednanie predpokladá z doslovného významu minimálne dve strany a sprostredkovateľ reprezentoval pri tomto právnom úkone žalovaného ako druhú stranu dojednania. Ak by išlo len o odovzdanie VPP, je samozrejme nezmyselné, aby klient opakovane dvakrát niečo podpisoval, a aby to ešte nutne podpisoval, a to právne úplne nadbytočne aj sprostredkovateľ poistenia. Z uvedeného jasne vyplýva, že osobitné zmluvné dojednania žalobca podpísať nemusel, a to bez toho, aby to malo vplyv na jeho práva a povinnosti vyplývajúce z poisťnej zmluvy, resp. zo VPP. V prípade nepodpisania týchto osobitných zmluvných dojednaní žalobcom by platná rozhodcovská doložka nebola vôbec vznikla. Žalovaný pri uzatváraní poisťnej zmluvy vytvoril žalobcovi dostatok priestoru a možnosť na výber, či osobitné zmluvné dojednania (vrátane rozhodcovskej doložky) svojim podpisom príjme alebo nie, a tým bol naplnený základný zmysel a účel § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka zabrániť tomu, aby bol spotrebiteľ nútený pristúpiť k zmluvnému dojednaniu, s ktorým nesúhlasí len preto, že je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy, ktorú chce uzavrieť, avšak nie je mu daná možnosť ovplyvniť obsah tohto dojednania. Pozorné prečítanie osobitných zmluvných dojednaní trvá asi 28 sekúnd. Žalobca teda mal reálnu možnosť vylúčiť aplikáciu danej zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky), čím sa dosiahla podstata individuálnosti tohto dojednania smerujúca k ochrane spotrebiteľa. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

K podanému odvolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa. Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny a zaviazal žalovaného k povinnosti zaplatiť jej náhradu trov odvolacieho konania. Uviedla, že súdna prax Slovenskej republiky nepovažuje rozhodcovské rozsudky vydané na základe neplatných rozhodcovských zmlúv, či doložiek za legitímne a legálne rozhodnutia.

Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“) vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad podľa ustanovenia § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku uverejnené na úradnej tabuli Krajského súdu Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred rozsudok verejne vyhlásil a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Prvostupňový súd vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a na základe ktorého správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu.

V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd udáva.

Odvolaťel namieta nesprávny skutkový a právny záver prvostupňového súdu o tom, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná účastníkmi zmluvného vzťahu.

V posudzovanej právnej veci je nesporné, že účastníci tohto konania uzavreli poisťnú zmluvu č. 4478100005 dňa 27. 08. 2008, pričom žalovaný konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a žalobkyňa bola spotrebiteľom, to znamená, že v predmetnej veci ide o spotrebiteľský vzťah. Poisťná zmluva sa týkala životného poistenia žalobkyne, ktoré malo trvať od 28. 08. 2008 do 28. 08. 2023. Ako vyplýva zo spisu Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 3C/2516/2012, k zániku tohto poistenia došlo dňa 28. 03. 2010 na základe žiadosti žalobkyne zo dňa 19. 01. 2009. Žalovaný si uplatnil návrhom, ktorý bol doručený Arbitrážnemu súdu Košice dňa 04. 01. 2012 nárok na zaplatenia pohľadávky 144,95 Eur, ktorá mala zodpovedať nákladom poisťovne vynaloženým na uzavretie poistenia v súlade s čl. XVII. VPP označených ako záverečné ustanovenie bod 7a VPP.

Súčasťou uzavretej poisťnej zmluvy zo dňa 27. 08. 2008 sú všeobecné poisťné podmienky napísané drobným písmom, ktoré žalobkyňa podpísala dňa 27. 08. 2008. Čl. XV. upravuje rozhodcovské konanie, v bode 1 sa konštatuje, že poisťovňa a poisťník sa dohodli na to, že všetky spory sa budú riešiť v rozhodcovskom konaní. O výbere rozhodcovského súdu alebo o poverení rozhodcov pre konkrétny prípad rozhoduje poisťovňa, ktorá vydá aj štatút rozhodcovského súdu. VPP pokračujú formou predtlaču do osobitných zmluvných dojednaní k poisťnej zmluve, ktoré sú označené ako „osobitné zmluvné dojednanie č. 01/2007“ a v nich v bode 2 sa uvádza, že poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle čl. XV. časti týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Aj tieto dojednania sú podpísané žalobkyňou v ten istý deň, teda 27. 08. 2008.

Spornou otázkou sa stala otázka, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP žalovaného, ako aj na samostatnej listine (osobitné dojednanie č. 1/2007) podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní, je podmienkou individuálne dojednanou ak nie či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka).

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len o. z.), spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

Podľa § 53 ods. 2 O. z., za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 O. z., ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) O. z., za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 O. z., neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („Smernica“), zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

V zmysle § 54 ods. 1 prvá veta O. z., sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách.

Nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

V posudzovanej právnej veci sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou s poukazom na neplatnosť rozhodcovskej doložky dojednanej vo všeobecných poisťných podmienkach, ktoré sú súčasťou poisťnej zmluvy a taktiež nachádzajúcej sa v osobitných zmluvných dojednaniach č. 01/2007, ktoré sú súčasťou všeobecných poisťných podmienok pre dohodnuté poistenie.

Rozsudkom rozhodcovského Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/2516/2012 zo dňa 19. 01. 2012 žalobkyňa bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému 144,95 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- Eur. Tento rozsudok bol žalobkyňi doručený dňa 21. 06. 2013. Súd prvého stupňa zistil, že príslušnosť rozhodcovského súdu bola daná na základe rozhodcovskej doložky uvedenej v časti XV. VPP, t. j., aby všetky spory so žalovaným sa riešili výlučne v rozhodcovskom konaní, ako aj s poukazom na osobitné zmluvné dojednanie tvoriace súčasť VPP.

Žalobkyňa vo výpovedi poukázala, že poisťné podmienky jej neboli riadne vysvetlené. Potvrdila, že pri uzatváraní poisťnej zmluvy nepadla ani zmienka o rozhodcovskej doložke, nepamätá si, či okrem poisťnej zmluvy podpisovala aj nejaké ďalšie listiny, vrátane VPP. Aj svedkyňa vypočutá v konaní O. Z., ktorá je dcérou žalobkyne a uzatvárala s ňou predmetnú poisťnú zmluvu ako sprostredkovateľka poistenia na základe zmluvy uzavretej so žalovaným potvrdila, že žalobkyňu neupozorňovala na rozhodcovskú doložku, lebo ani ona sama ako sprostredkovateľka o nej informovaná nebola. Svedkyňa poukázala na to, že pri školeniach a poradách u žalovaného bolo im ako sprostredkovateľom poistenia zdôrazňované, že všetky príslušné listiny, vrátane VPP, v ktorých boli obsiahnuté aj osobitné zmluvné dojednania musí poisťník podpísať, a pokiaľ by niektorý podpis chýbal, vedela o tom, že takúto listinu žalovaný vracal sprostredkovateľovi poistenia s tým, aby zabezpečil chýbajúci podpis, aj keď jej sa to osobne nestalo. Svedkyňa tiež pred súdom potvrdila, že vzhľadom na zrušenie tohto poistenia celú províziu, ktorú od žalovaného získala, mu vrátila.

Na základe takto dojednanej rozhodcovskej doložky v poisťnej zmluve bol dňa 19. 01. 2012 vydaný rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/2516/2012.

Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok de lege lata uvedený v § 53 ods. 4 OZ upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty (napr. neprimeraná sankcia pod písm. k/ bola upravená až novelou vykonanou zákonom č. 568/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2008, kým hlavná transpozícia bola vykonaná zákonom č. 150/2004 Z.z. účinným od 1.4.2004.

Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, (čl. 8 smernice).

Kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok (arg. slovo „najmä“ v § 53 ods. 4 OZ). To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 OZ, a teda nad rámec zoznamu podmienok uvedených v prílohe smernice alebo okruhu uvedeného v Občianskom zákonníku. Nemožno napríklad vylúčiť, že súd so zreteľom na ostatné zmluvné podmienky (čl. 4 ods. 1 smernice) posúdi rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú bez ohľadu na jej znenie, teda že neobstojí žiadna rozhodcovská doložka a priestor pre rozhodcovské konanie bude len pri preukázateľnom individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy zo strany spotrebiteľa.

Odvolací súd poukazuje na kritériá neprijateľnej podmienky, za ktorú sa považuje podmienka, ktorá 1. je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve, 2. spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, 3. nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa.

Podľa dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ OZ „spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera. (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn.16 Co 2/ 2014)

Nemožno tak súhlasiť s názorom žalovaného prezentovaným v priebehu konania pred prvostupňovým súdom, ako aj v odvolaní, že tým, že vyhotovil samostatné - osobitné zmluvné dojednania pod číslom 01/2007, ktoré v bode 2 formuluje vôľu účastníkov v prípade akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami podrobiť sa rozhodcovskému konaniu je individuálne dojednanie predmetnej rozhodcovskej doložky. Ako správne konštatoval prvostupňový súd, ani takto formulovaná časť všeobecných obchodných podmienok nemá charakter individuálne dojednanej zmluvnej podmienky. Odvolací súd poukazuje na judikatúru NS SR Cdo/1/2012, 6Cdo/3/2013 a konštatuje, že časť záverečných ustanovení všeobecných poisťných podmienok v predmetnej zmluve uzavretej medzi účastníkmi, ktorá je označená ako osobitné zmluvné dojednania pod číslom 01/2007 nemajú charakter individuálne dojednanej zmluvnej podmienky. Osobitné zmluvné dojednania sú súčasťou všeobecných poisťných podmienok a sú súčasťou uzavretej poisťnej zmluvy, čo vylučuje prijatý záver o osobitne dojednanej zmluvnej podmienke.

Žalobkyňa nemala možnosť ovplyvniť obsah predmetnej doložky. Mohla ju buď prijať ako celok alebo odmietnuť. Obsah tejto rozhodcovskej doložky bol dodávateľom vopred pripravený a na jej obsahu žalobkyňa nijakým spôsobom neparticipovala. Už len tento samotný fakt spochybňuje tvrdenie žalovaného, že ide o jej individuálny návrh na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní.

Záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta k predmetnej poisťnej zmluve preukazuje, že v danom prípade opäť ide o predtlačný formulár, kde žalobkyňa nemala na výber možnosť individuálne dohodnúť obsah podmienky. Takto predtlačný formulár (aj keď vo forme záznamu sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta), odvolací súd nepovažoval za dôkaz, ktorý by potvrdzoval, že navrhovateľka individuálne dojednala rozhodcovskú doložku.

Odvolací súd sa preto nestotožnil s tým, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná medzi žalobkyňou a žalovaným.

S prihliadnutím na vyššie uvedené považoval odvolací súd právne závery súdu prvého stupňa za správne, pričom v podrobnostiach poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. z dôvodu vecnej správnosti potvrdil, keď tento rozhodol správne podľa § 142 ods. 1 O. s. p., i o náhrade trov konania.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.. V odvolacom konaní bola úspešná žalobkyňa, ktorá má právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému. Trovy odvolacieho konania žalobkyne pozostávajú z trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu). Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje 61,87 Eur (§ 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), k tomu bol pripočítaný režijný paušál 8,04 Eur (§ 16 ods. 3 citovanej vyhlášky). Žalovaný je preto povinný nahradiť žalobkyňi trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v celkovej výške 69,91 Eur na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Zdeňky Vokálovej v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.